

Проф.Ленкавський: Ми не говорили про ці всі справи, бо думали, що ті, що мають зв'язки, про все знають. Те, що ми робимо, будує українську силу. Були вагання, що маємо робити. В підпіллі є члени, що борються за самостійну Україну, тому мусимо сягати владу, щоби історично задокументувати факт. Німці питали, чому ми цього не увгіднили з ними. Ми боремося за самостійну Україну, отже, проголошувати протекторату не будемо. На те, щоби німці були вдоволені. Вони вдоволені з тих, що їм послушні. Наше гасло "Воля людині" має велике попертя у інших народів. Це, що ми зробили, це є завершення факту права. Це є політичний капітал. Цей факт для німців менше вигідний. Мельниківці кажуть, що це не є серйозна річ, німці запросили Сеника до Берліна, і він там ходить з почесною вартою. Звернулись теж до Бандери, щоби приїхав до Кракова на певні розмови. Тепер є на розмові в Берліні і теж має почесну варту. Не хочемо перетягати струни. Певне рішення буде з моментом зайняття Києва. Будуть, напевно, різні спроби нас ослабити. На еміграції був натиск на організацію, і деякі люди пішли на відпочинок. Не все є на пострах. Мельниківці поширюють дуже фантастичні вісті. Дуже часто уживають різних, панічних вісток. Ще будуть різні потягнення німців, але з цього не можемо робити паніки. Мусимо організувати масу. Маємо ворогів поляків і москалів. З Німеччиною війни не приготовляємо, ані революції не організуємо, бо це глупа справа. Німці дали багато жертв, щоби знищити Москву. За це будемо платити – ціна буде залежати від нашої сили. Німці теж не знають, як поставитися. Коли вони тут приїжджали, бачили велике піднесення серед українців, тому не роблять ніяких кроків.

ЦДАВО України. – Ф.3833. – Оп.1. – Спр.9. – Арк.1-12. Копія. Машинопис.

№ 85

Політична заява ОУН (С.Бандери) про невизнання Німеччиною проголошення української державності та утворення уряду у Львові 30 червня 1941 р.

Берлін

21 липня 1941 р.

Щодо становища у Львові

I. Факти і причини.

1. Проголошення відновлення української державності 30 червня

1941 р. у Львові стало уже історичним фактом, який стане одною із славних традицій українського народу. Так само, як державні акти від 22 січня 1918 року в Києві і від 1 листопада 1918 у Львові стали символом української визвольної війни 1917-1921 рр., так і Акт від 30.6.1941 стане символом сучасної визвольної боротьби української нації.

Український народ в ході своєї багатолітньої боротьби проти Москви за відновлення національної Української держави приніс тисячі і тисячі жертв. Львівський національний Акт стане першим результатом боротьби завдяки підтримці переможного німецького вермахту. Цей факт ніколи не може бути стертим з історії боротьби українського народу проти одвічного ворога Москви та більшовизму.

2. Проголошення відновлення української державності без створення уряду стало б порожньою декларацією. Український уряд - це доказ існування Української держави.

Українська державність була проголошена не лише у Львові; державна влада створювалась усюди в країні, де лише було ліквідовано московський режим, в деяких місцевостях навіть раніше, ніж у Львові. Це підтверджує прагнення українського народу до власного державного суверенітету.

Як наслідок встановлення державної влади у селах, містах, районах та областях було перебрання українцями усього управління.

Те ж відбулось і у Львові.

3. Під московською окупацією в Україні існував єдиний носій політичного волевиявлення українського народу - Організація Українських Націоналістів - ОУН - з її організаційним проводом та мережею.

При відновленні держави тим самим можна було застосувати два методи: організація державного життя зверху і одночасно знизу. Уряд розпочав з організації усього життя в країні, побудивши обласні управління до діяльності, координуючи їх роботу та спрямовуючи їх. Урядом було організовано управління, господарство, міліцію, охорону здоров'я, все, що було необхідно українському народу, а також німецькій окупаційній армії на самому початку.

Чому ж тоді через непризнання праці українському уряду послаблювати ентузіазм до праці та охоту до відбудови українських народних мас, які в цілій країні ширилися через лозунги самостійної Української держави, яка діяла б у тісній співпраці з Німеччиною?

4. Які відгуки мало створення уряду у Львові по країні, свідчать збори по всіх місцевостях Західної України, на яких українське населення безумовно віддало себе в розпорядження українському уряду.

Далі послідує зіставлення про цей відгомін.

Проголошення української державності, а також існування українського уряду робить позитивний вплив на українців в Червоній армії і в регіоні потойбіч ріки Дніпра, які тепер не лише усвідомлюють, проти кого, а й за кого і чому вони мають боротися, коли піднімуть зброю проти Москви.

Проголошення українського уряду недійсним може створити негативне враження на ще не звільнених українських територіях.

Слід теж врахувати, що проголошення української державності і створення уряду у Львові уже відомі українській еміграції в Америці, і вона буде дуже розчарована, якщо б цей факт втратив силу, що у наслідку може викликати зворотну політичну реакцію.

5. Хоча ОУН і створила уряд, її членами зайняті лише деякі урядові пости, більшість керівників виконавчих структур не члени ОУН, а фахівці, або відомі українські політичні особистості. Уряд має підтримку таких авторитетів, як митрополит уніатської церкви граф Шептицький, архієпископ православної церкви Полікарп, колишній президент Національної ради Західної України д-р Кость Левицький та ін.

Носій українського державного мислення ОУН, яка поклікала до життя уряд у Львові, була завжди вираженням ворогом Москви і Польщі і завжди представляла на противагу іншим політичним поглядам свою зовнішньополітичну концепцію дружби, співпраці і союзу з Німеччиною.

Удар проти уряду, тим самим проти ОУН стане, отже, ударом по зовнішньополітичній концепції, яку ОУН представляла перед українським народом і представляє далі. Це безсумнівний факт, що ОУН в ході здійснення цієї концепції уже до війни теперішньої, а також до війни з Радянським Союзом, принесла великі жертви задля співпраці з Німеччиною.

Цей удар по українському уряді буде трактуватися українським народом як ворожий акт німецького райху проти ідеї української державності. Якщо Німеччина потребує чесних і вірних союзників, то таким союзником стане Україна, але лише як незалежна держава.

6. Позиція Німеччини по відношенню до Української держави є принципово позитивною. Вичікуюча позиція зумовлена лише тактичними моментами, а також непевністю розстановки сил в Рад[янській] Україні. Цей факт допускає можливість, щоб здійснені українські факти в майбутньому були визнані німецькою стороною, вони, на нашу думку, будуть підтверджені дійсністю в цілій Україні. Тому не слід в жодному випадку проголошувати заперечення уряду. Спонтанний

* Так у документі.

розвиток подій, які організаційно охоплює ОУН, повинен мати можливість для власного вираження. Конспіративна форма діяльності ОУН закінчилась лише на тих українських територіях, що звільнені від московського режиму. ОУН відкрито вступає тепер в політичне життя, щоб збудувати Українську державу з переконанням, що німецькі військові установи не будуть створювати перепон, особливо тому, що Німеччина потребує на Сході сильного союзника, щоб тривалий час підтримувати фронт проти Москви. ОУН, яка вступила в співпрацю з Німеччиною, вже тепер шукає шляхи співпраці Української держави з німецьким райхом.

Україна вважається дружелюбно настроєною до німців. Тому там непридатні ті заходи, які застосовуються в окупованих ворожих країнах, де життєвий порядок підтримує лише німецьке військове управління. Україна бажає далі разом з Німеччиною боротися за новий порядок в Європі і співпрацювати в усіх галузях.

За нашими переконаннями, дуже необхідно зберегти цей стан не лише згідно з українськими, але й з німецькими інтересами.

II. Практичні висновки.

1. Проголошення Української держави у Львові - це вже існуючий і довершений факт. Всі акти із цього моменту виконуються від імені Української держави. Це торкається усієї української, уже визволеної, національної території.

2. Створений у Львові уряд під керуванням Ярослава Стецька, заступника провідника ОУН, зберігається і надалі для українського народу.

3. Оскільки український уряд у Львові досі ще не визнаний Німеччиною, і оскільки ОУН хоче налагодити дружню співпрацю з німецькими військовими установами в Україні і не хоче перешкоджати ситуації до її кінцевого прояснення у Рад[янській] Україні, то український уряд скликає Українську крайову раду для співпраці з німецькими військовими установами у Львові. База співпраці повинна погодитись із німецькими військовими установами. Українські установи нижчого рівня – обласна і районна адміністрації і т.д. – уже створені у всій Західноукраїнській країні і всюди функціонують. Крайова рада підзвітна голові українського уряду, який тимчасово існує лише для української громадськості. Німецькі військові установи будуть співпрацювати з Крайовою радою і поки що не будуть виявляти свого відношення до уряду.

4. Крайова рада повинна будуватись за фаховим принципом із відділеннями управління, міліції, господарства, охорони здоров'я і ін., чия компетенція поширюється у всій країні. Члени уряду, які стоять в

уряді на чолі відповідних ресортів, повинні виконувати їх і в Крайовій раді.

Таке рішення, з одного боку, може заспокоїти українців, з другого боку — воно не буде протирічати вичікуючій позиції Німеччини по відношенню до розвитку подій в Радянській Україні і в Києві. Остаточно, припустимо, пізніше визнати український уряд, замість сьогодні його касувати, особливо тоді, коли розвиток в Східній Україні лише підтвердить нашу сьогоднішню позицію.

Таке рішення дуже важливе тому, що державна самостійність України для обох сторін не підлягає дискусії.

Берлін, 21.7.1941

Політична служба
Організації Українських Націоналістів.
Відділення зовнішньої політики
та закордонної пропаганди.

Косик В.М. Україна в Другій світовій війні у документах. Збірник німецьких архівних матеріалів (1941-1942). Т.1. — Львів. — 1997. — С.213-217.

№ 86

Опінія радника Баума в Берліні референту МЗС Німеччини щодо створення Українського Крайового правління Я.Стецька

Берлін

21 липня 1941 р.

Берлін, 21 липня 1941 [р.]
Т[асмний] р[адник] Баум

Нотатка

Стосовно: проголошення “української державної влади” прибічниками Бандери у Львові 30.6.[19]41 [р.].

Покликання: лист Бюро райхсміністра закордонних справ з 16.7.[19]41 [р.] з приводу листа Володимира Стахова з 2.7.[19]41 [р.] до пана райхсміністра закордонних справ.

У подіях 30.6 у Львові йшлося про несподіваний переворот, здійснений людьми Бандери, які, мабуть, хотіли таким чином забезпечити собі першість серед інших українських груп. З цією метою було